

การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ. 2566 – 2585)

สุระพรรณ จุลสุวรรณ¹ และวันฉัตร จารุวรรณโน²

Retrieved 28-04-2024;

Revised 12-07-2024;

Accepted 28-08-2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความต้องการประชาชนและศักยภาพของจังหวัดสงขลา และ (2) จัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ.2566-2585) ซึ่งเป็นดำเนินการตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 โดยการสำรวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามจากประชาชนในจังหวัดสงขลา จำนวน 310 ตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่และร้อยละ และรับฟังความคิดเห็นจากการจัดเวทีประชาคมและการประชุมกลุ่มย่อยจำนวน 4 ครั้งกับภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง จัดทำผลการศึกษาตามกรอบของคณะอนุกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ด้านวิชาการ กฎหมาย และการบูรณาการแผนงานโครงการกำหนดไว้

ผลการศึกษา พบว่า (1) ประชาชนมีความคิดเห็นว่าจังหวัดสงขลา มีศักยภาพ 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และด้านวัฒนธรรม โดยต้องการให้ความสำคัญกับการพัฒนา 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการจัดการระบบสาธารณสุขปโภค และด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม และ (2) เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ.2566-2585) กำหนดเป็น “สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน มหานครน่าอยู่ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน” โดยมีแผนงานที่สำคัญประกอบด้วย (1) แผนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (2) แผนการส่งเสริมและพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป (3) แผนการพัฒนาผู้ประกอบการ SME และ startup เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน (4) แผนงานยกระดับการท่องเที่ยวมูลค่าสูง (5) แผนงานยกระดับสงขลาให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางการบริการสุขภาพของภูมิภาคอาเซียน (6) แผนยกระดับด้านการศึกษา (7) แผนพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมสู่ความยั่งยืน และ (8) แผนพัฒนาเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ

คำสำคัญ: เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด จังหวัดสงขลา

ประเภทบทความ: บทความวิจัย

สังกัด¹⁻² คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา

ที่อยู่ : 160 หมู่ 4 ถนนกาญจนวนิช ตำบลเขารูปช้าง อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา รหัสไปรษณีย์ 90000

อีเมล: surapan.ju@skru.ac.th

Formulation of the 20-Year Development Goals for Songkhla Province (B.E. 2023 - 2042)

Surapan Junsuwan¹ and Wanchatt Jaruwanno²

Abstract

This research aimed to (1) investigate the needs of Songkhla's residents and assess the province's potential, and (2) formulate Songkhla's 20-year development goals (2023-2042) in accordance with the Royal Decree on Integrated Area-Based Administration B.E. 2565 (2022). The study employed a mixed-method approach, combining quantitative and qualitative data collection techniques. A survey was conducted using questionnaires distributed to 310 residents of Songkhla province, with data analyzed using frequency and percentage calculations. Additionally, four public forums and focus group discussions were held with relevant stakeholders to gather qualitative insights. The research framework adhered to guidelines set by the Subcommittee on Integrated Area-Based Administration Policy for Academic, Legal, and Plan Integration.

The findings revealed that (1) residents identified education, natural resources and environment, and culture as Songkhla's top three potential areas. The three most prioritized development aspects were quality of life, public utility system management, and natural resources and environment. (2) The 20-year development goal for Songkhla (2023-2042) was established as "Songkhla: ASEAN Economic Hub, Livable Metropolis, Towards Sustainable Development." To achieve this vision, eight key development plans were formulated: (1) infrastructure development, (2) promotion of local identity agricultural products, safe agriculture, bio-agriculture, and agricultural processing, (3) SME and startup development to enhance competitiveness, (4) high-value tourism enhancement, (5) elevation of Songkhla as an ASEAN regional healthcare service center, (6) education system improvement, (7) sustainable natural resources and environmental management, and (8) smart and livable city development.

Keywords: 20-year development goals, provincial development goals, Songkhla Province

Type of Article: Research Article

Affiliation^{1,2} Management Science Faculty, Songkhla Rajabhat University

Address: 160 Village No. 4, Kanchanawarit Road, Khao Rup Chang Subdistrict, Mueang District, Songkhla Province

E-mail: surapan.ju@skru.ac.th

บทนำ

การพัฒนาจังหวัดอย่างยั่งยืนเป็นประเด็นสำคัญในการบริหารราชการแผ่นดินของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในบริบทของการกระจายอำนาจและการบริหารงานเชิงพื้นที่ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 มาตรา 20 กำหนดให้คณะกรรมการบริหารงานจังหวัดแบบบูรณาการ (ก.บ.จ.) จัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดระยะยาว 20 ปี โดยต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บทที่เกี่ยวข้อง (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) กำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันตามมาตรา 24 เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยี่สิบปี ดังนั้นจังหวัดสงขลาโดย ก.บ.จ. จึงได้กำหนดให้มีการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยี่สิบปีขึ้นในช่วงเดือน พฤษภาคม-กันยายน 2566 ตามวิธีการที่กำหนดใน พรฎ.ดังกล่าว และได้มอบหมายให้คณะผู้วิจัยเป็นคณะทำงานด้านวิชาการ

จังหวัดสงขลา ซึ่งตั้งอยู่ในภาคใต้ของประเทศไทย มีความโดดเด่นทั้งด้านประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และศักยภาพทางเศรษฐกิจ (สำนักงานจังหวัดสงขลา, 2564) การวางแผนพัฒนาระยะยาวจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการกำหนดทิศทางการเติบโตอย่างยั่งยืนของจังหวัด สอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่ที่เน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน (ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ และคณะ, 2564)

ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยภายใต้ความร่วมมือของกลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัด สำนักงานจังหวัดสงขลา และ ก.บ.จ. จึงได้ดำเนินการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ. 2566-2585) โดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมและการวิเคราะห์โดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสมกับบริบทและศักยภาพของจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุดา มาชู และคณะ (2563) ที่เน้นความสำคัญของการวางแผนยุทธศาสตร์ระดับจังหวัดแบบมีส่วนร่วม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการประชาชนและศักยภาพของจังหวัดสงขลา
2. เพื่อจัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ.2566-2585)

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาเชิงพื้นที่

การพัฒนาเชิงพื้นที่เป็นแนวคิดสำคัญในการบริหารจัดการและพัฒนาประเทศในปัจจุบัน โดยมุ่งเน้นการใช้ศักยภาพและทรัพยากรในพื้นที่เป็นฐานในการพัฒนา สุเมธ แก่นมณี และคณะ (2564) ได้นำเสนอแนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบองค์รวมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเน้นการบูรณาการมิติต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ร่วมกับการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ และคณะ (2564) ที่เสนอว่าการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบองค์รวมเป็นแนวทางสำคัญสู่ความยั่งยืน โดยต้องคำนึงถึงบริบทเฉพาะของแต่ละพื้นที่และการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่น

2. นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติที่เกี่ยวข้อง

การจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดต้องสอดคล้องกับนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ระดับชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2565) ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 13 โดยมุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนและการสร้างโอกาสที่เท่าเทียมทางสังคม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุดา มาชู และคณะ (2563) ที่เสนอว่าการพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัดควรคำนึงถึงความเชื่อมโยงกับแผนระดับชาติ แต่ต้องปรับให้เหมาะสมกับบริบทและความต้องการของพื้นที่

3. แนวคิดการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่

การวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่เป็นขั้นตอนสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัด วรรณา ศิลปอาชา และคณะ (2563) ได้นำเสนอกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่ที่ใช้เทคนิค SWOT Analysis ร่วมกับการวิเคราะห์ห่วงโซ่คุณค่า (Value Chain Analysis) เพื่อระบุจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของพื้นที่ ตลอดจนความเชื่อมโยงของกิจกรรมทางเศรษฐกิจในจังหวัด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์ และคณะ (2565) ที่ใช้การวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของภาคส่วนต่างๆ ในการวิเคราะห์และกำหนดทิศทางการพัฒนา

4. กระบวนการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา

การมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นหัวใจสำคัญของการวางแผนพัฒนาจังหวัด ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์ และคณะ (2564) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบองค์รวมที่เน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวิเคราะห์ปัญหา การกำหนดเป้าหมาย ไปจนถึงการติดตามประเมินผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชชุดา มาชู และคณะ (2563) ที่ศึกษาการพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัดแบบมีส่วนร่วมในจังหวัดสงขลา โดยพบว่ากระบวนการมีส่วนร่วมช่วยให้ได้แผนยุทธศาสตร์ที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนและบริบทของพื้นที่มากขึ้น

5. การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระยะยาว 20 ปี จำเป็นต้องอาศัยเทคนิคการวางแผนเชิงอนาคต (Foresight Planning) และการสร้างภาพอนาคต (Scenario Planning) จุฑา เทียนไทย และพัชรา พัทธราวิช (2562) ได้นำเสนอแนวทางการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ด้วยเทคนิคการมองอนาคต โดยเน้นการวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคตและการสร้างภาพอนาคตที่เป็นไปได้ในหลายรูปแบบ เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับความไม่แน่นอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุดารัตน์ มานะ และคณะ (2564) ที่ใช้เทคนิค Scenario Planning ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภูเก็ต โดยพบว่าการสร้างภาพอนาคตช่วยให้ผู้มีส่วนได้

ส่วนเสียเข้าใจทิศทางการพัฒนาในระยะยาวและสามารถกำหนดกลยุทธ์ที่ยืดหยุ่นเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ดีขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสามารถสรุปได้ดังนี้

นักวิจัย (ปี)	องค์กร/พื้นที่/ ประเด็น	วิธีการยก ร่าง	วิธีการ จัดทำ	ยุทธศาสตร์
วิษยานนท์ สุทธโส (2563)	การพัฒนาเขตการค้า ชายแดนไทย- กัมพูชา จังหวัดสระแก้ว	Content Analysis, Delphi	วิเคราะห์ SWOT	1 การพัฒนาศักยภาพและการเตรียมความพร้อมของเขตการค้าชายแดน จังหวัด สระแก้วเพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 2 การส่งเสริมและการพัฒนาความร่วมมือเพื่อพัฒนาด้านการค้าชายแดน สำหรับการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 3 การสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการยกระดับด้านการค้าชายแดนให้มีความ ทันสมัยและเป็นสากล 4 การพัฒนาปัจจัยเกื้อหนุนในการพัฒนาด้านการค้าชายแดนอย่างเป็นระบบและ ครอบคลุมเพื่อเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นสากล
วิรงรอง แก้ว สมบูรณ์ และ คณะ (2561)	เตรียม ความพร้อมป้องกัน และแก้ไขปัญหา โรคติดต่ออุบัติใหม่ แห่งชาติb		วิเคราะห์ SWOT สนทนากลุ่ม ประชาคม	1 การพัฒนาระบบเตรียมความพร้อมสำหรับภัยพิบัติฉุกเฉินด้านสาธารณสุข 2 การพัฒนาระบบเฝ้าระวัง ป้องกัน รักษา และควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ ภายใต้ แนวคิดสุขภาพหนึ่งเดียว 3 การพัฒนาระบบการสื่อสารความเสี่ยงและประชาสัมพันธ์โรคติดต่ออุบัติใหม่ 4 การเสริมสร้างความเข้มแข็งด้านความร่วมมือระหว่างประเทศ 5 การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมจากภาคประชาสังคมและภาคเอกชน ในการป้องกัน ควบคุมโรคติดต่ออุบัติใหม่ 6 การส่งเสริมการจัดการความรู้ การวิจัยและพัฒนา
กัมลาศ ยาวะนิจ และคณะ (2561)	ส่งเสริมการ ท่องเที่ยว จังหวัดสระบุรี		วิเคราะห์ SWOT ประชาคม	1 การปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐานการท่องเที่ยว ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของ ภาคีเครือข่ายในการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว 2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและมาตรฐานความปลอดภัยด้านการท่องเที่ยว 3 การเสริมสร้างมูลค่าเพิ่มแก่แหล่งท่องเที่ยว ผลิตภัณฑ์และบริการท่องเที่ยว 4 การส่งเสริมวัฒนธรรม/ ประเพณีท้องถิ่น/ ชุมชน ส่งเสริมวัฒนธรรมรูปแบบสื่อ ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว
เสมอ แสงสินธุ์ (2559)	การป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด ในเยาวชน จังหวัดกำแพงเพชร	สัมภาษณ์ แบบสอบถาม	สนทนากลุ่ม ประชาคม	1 ส่งเสริมศักยภาพคนในชุมชน 2 สร้างชุมชนต้นแบบปลอดยาเสพติด 3 สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเยาวชน 4 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชน 5 สร้างภาคีเครือข่าย 6 บูรณาการการจัดการทุกภาคส่วน 7 พัฒนาศูนย์เรียนรู้ชุมชน 8 พัฒนาระบบสารสนเทศ
สมบูรณ์ โอฬารกิจเจริญ (2559)	การบริหารจัดการ ทรัพยากรน้ำ จังหวัด หนองบัวลำภู	สัมภาษณ์	สนทนากลุ่ม	1 ด้านการจัดการน้ำอุปโภคบริโภค 2 ด้านการจัดการน้ำเพื่อการผลิต 3 ด้านการป้องกันอุทกภัย 4 ด้านคุณภาพน้ำ 5 ด้านอนุรักษ์และฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติและพื้นที่ต้นน้ำ 6 ด้านการบริหารจัดการ

นักวิจัย (ปี)	องค์กร/พื้นที่/ ประเด็น	วิธีการยก ร่าง	วิธีการ จัดทำ	ยุทธศาสตร์
ประภาส ไชยมี (2559)	การบริหารใน สถานศึกษา จังหวัดยโสธร	สัมภาษณ์	สนทนากลุ่ม	1 การบริหารสถานศึกษา โดยคำนึงถึงการมีส่วนร่วม 2 การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เน้นการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ 3 การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน 4) การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เน้นการจัดกิจกรรมที่หลากหลาย

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของงานวิจัยเหล่านี้มีความสอดคล้องกับหลักเกณฑ์และขั้นตอนที่กำหนดใน พรฎ. และส่วนมากจะได้ยุทธศาสตร์ประมาณ 4 ยุทธศาสตร์ ซึ่งจะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการจัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดในครั้งนี้

ระเบียบวิธีวิจัย

1. การสำรวจปัญหา ความต้องการ และศักยภาพจังหวัดสงขลา

เพื่อให้ทราบถึงความต้องการและศักยภาพของประชาชนในพื้นที่ตามวรรคหนึ่ง มาตรา 20 แห่ง พรฎ. ว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565 ให้ ก.บ.จ.สำรวจความคิดเห็นของประชาชนในจังหวัดตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่ ก.น.บ. กำหนด ก.น.บ. จังหวัดสงขลาได้กำหนดวิธีการดังนี้ จังหวัดสงขลา มีประชากรจำนวน 1,431,130 คน (จังหวัดสงขลา, 2565) คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมรับระดับความคลาดเคลื่อนที่ร้อยละ 5 พบว่ากรณีประชากรมากกว่า 100,000 คน ใช้ขนาดตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง ทำการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดสำหรับข้อมูลส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามแบบปลายเปิด สำหรับข้อมูลความคิดเห็น ประกอบด้วย ศักยภาพของจังหวัด ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อดำรงชีวิตของของประชาชน และแนวทางในการพัฒนาหรือแก้ไขปัญา โดยใช้แบบสอบถามเป็นแบบออนไลน์ (google form) ทำการเก็บรวบรวมโดยการออกหนังสือจากจังหวัดเพื่อขอความอนุเคราะห์ให้หน่วยงานในพื้นที่กระจายให้กับภาคส่วนต่าง ๆ อย่างไรก็ตามจากการรวบรวมข้อมูลจนถึงวันที่กำหนดพบว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามเข้ามาทั้งหมด 310 คน

2. การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยี่สิบปี

ได้มีการจัดทำตาม พรฎ. ข้างต้น โดยให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันตามมาตรา 24 เพื่อรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยี่สิบปีมาตรา 24 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดจัดให้มีการประชุมปรึกษาหารือร่วมกันกับบุคคลดังต่อไปนี้ (1) หัวหน้าส่วนราชการที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ในจังหวัดหรือมีเขตอำนาจหน้าที่ในจังหวัดไม่ว่าจะเป็นราชการบริหารส่วนภูมิภาคหรือราชการบริหารส่วนกลาง (2) หัวหน้าหน่วยงานที่เป็นรัฐวิสาหกิจและหน่วยงานอื่นของรัฐบรรดาที่มีสถานที่ตั้งทำการอยู่ใน

จังหวัดหรือมีเขตอำนาจหน้าที่ในจังหวัด (3) ผู้บริหารท้องถิ่นทั้งหมดในจังหวัด (4) ผู้แทนภาคประชาสังคม และ (5) ผู้แทนภาคธุรกิจเอกชน โดยจำนวน หลักเกณฑ์ และวิธีการได้มาซึ่งผู้แทนภาคประชาสังคมตาม (4) และผู้แทนภาคธุรกิจเอกชนตาม (5) ให้เป็นไปตามที่ ก.น.บ. ประกาศกำหนด

สรุปขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

ขั้นตอน	การดำเนินการ	ผลการดำเนินการ (ผู้รับผิดชอบ)
วิเคราะห์และจัดทำข้อมูลย้อนหลัง 5-10 ปี	วิเคราะห์ข้อมูลการพัฒนาจังหวัดสงขลา ย้อนหลัง	(ยกร่าง) รายงานส่วนที่ 1 (ฝ่ายเลขาฯ)
สำรวจความคิดเห็น/ความต้องการของประชาชน	จัดทำแบบสอบถาม (google form) ประเด็น ศักยภาพ ปัญหา ความต้องการ (310 ตัวอย่าง)	(ยกร่าง) รายงานส่วนที่ 1 และ 2 (ฝ่ายเลขาฯ)
ระดมความคิดเห็นจากภาคีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (1)	ประชุมระดมความคิดเห็นจากอนุกรรมการ (ตัวแทนจากภาคส่วนต่างๆ) ครั้งที่ 1 #16 พ.ค. 66 โรงแรมบีพี สมิหลา ครั้งที่ 2 #22 พ.ค. 66 ศาลากลางจังหวัดสงขลา	(ยกร่าง) รายงานส่วนที่ 1 - 6 (อนุกรรมการ+ฝ่ายเลขาฯ)
ระดมความคิดเห็นจากภาคีและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (2)	ประชุมระดมความคิดเห็นจากประชาคม #25 พ.ค. 66 โรงแรมเดอะฟลอรา เมย์	(ร่าง) เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด สงขลา 20 ปี (พ.ศ. 2566 – 2585) (ฝ่ายเลขาฯ)
ปรับปรุงแผนฯ	ปรับปรุงแผนให้มีความสมบูรณ์ ก.บ.จ. จังหวัดสงขลา 29 พค.66	เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ. 2566 – 2585) (ฝ่าย เลขาฯ)

ผลการวิจัย

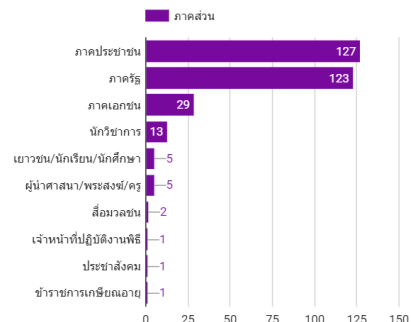
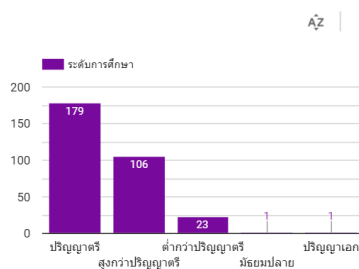
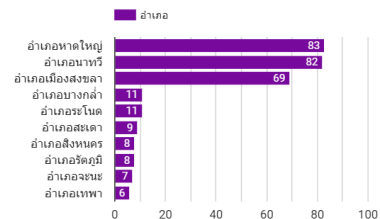
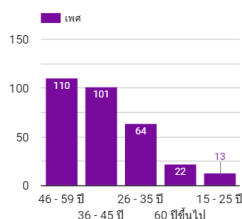
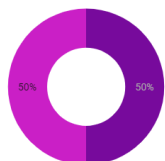
คณะผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยรายชื่อ ดังนี้

1. ความต้องการประชาชนและศักยภาพของจังหวัดสงขลา

1.1 ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนมากอยู่ในช่วงอายุ 46-59 ปี รองลงมาเป็น 36-45 ปี ส่วนมากการศึกษาระดับปริญญาตรี กระจายตัวอยู่ในอำเภอหาดใหญ่ อำเภอนาทวี และอำเภอนาทวีเป็นหลัก ส่วนมากเป็นภาคประชาชนและบุคลากรภาครัฐ (ภาพที่ 1)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสำรวจ

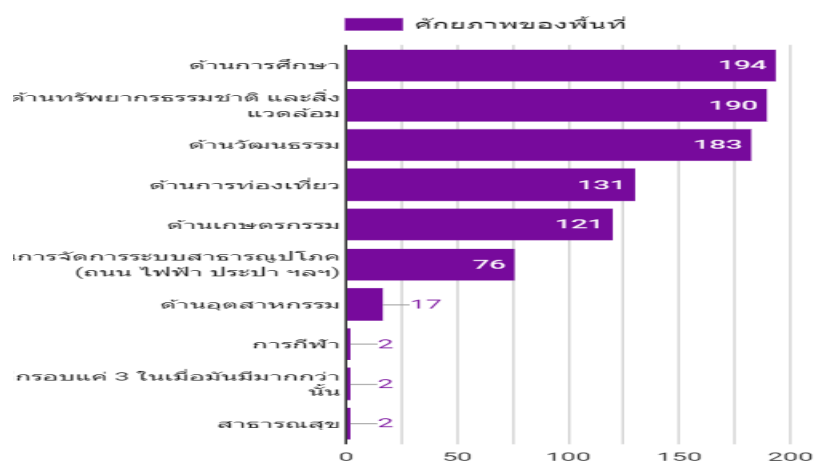
จำนวน
310

ภาพที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่มา: ประมวลผลโดยผู้วิจัย

1.2 ศักยภาพของจังหวัดสงขลา

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากระบุว่า จังหวัดสงขลา มีศักยภาพ 5 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านวัฒนธรรม ด้านการท่องเที่ยว ด้านเกษตรกรรม ตามลำดับ และเมื่อใช้เทคนิคการวิเคราะห์คำจากคำถามปลายเปิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการพูดถึงศักยภาพด้านการท่องเที่ยว การศึกษา การรักษาพยาบาล (ดังภาพที่ 2)

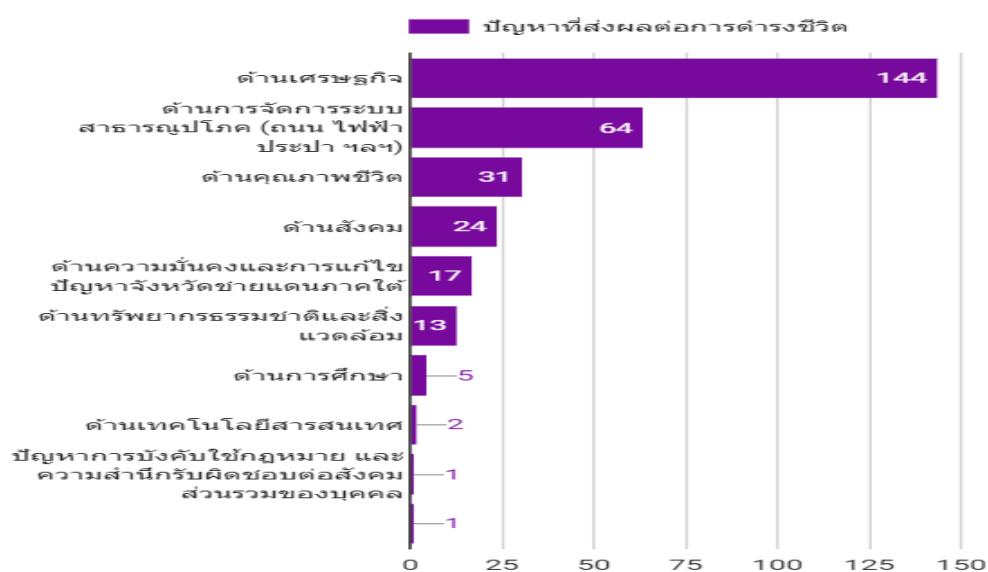

ภาพที่ 2 ศักยภาพจังหวัดสงขลา

ที่มา: ประมวลผลโดยผู้วิจัย

1.3 ปัญหาที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากระบุว่า จังหวัดสงขลามิปัญหาที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต 5 อันดับแรก ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านการจัดการระบบสาธารณูปโภค ด้านคุณภาพชีวิต ด้านสังคม และด้านความไม่มั่นคงและปัญหาความไม่สงบในจังหวัดชายแดนใต้ ตามลำดับ และเมื่อใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่าจากคำถามปลายเปิด พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีการพูดถึงปัญหาที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต ด้านเศรษฐกิจและรายได้ ด้านคุณภาพชีวิต น้ำ การเกษตร (ดังภาพที่ 3)

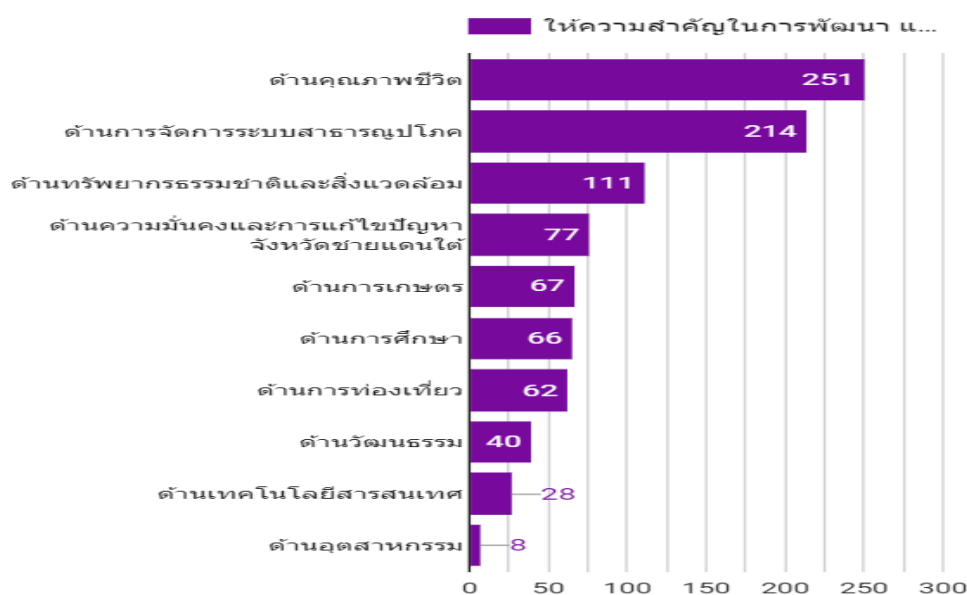

ภาพที่ 3 ปัญหาที่ส่งผลต่อการดำรงชีวิต

ที่มา: ประมวลผลโดยผู้วิจัย

1.4 การให้ความสำคัญกับการพัฒนา

กลุ่มตัวอย่างส่วนมากระบุว่า จังหวัดสงขลาประเด็นสำคัญกับการพัฒนา 4 อันดับแรก ได้แก่ ด้านคุณภาพชีวิต ด้านการจัดการระบบสาธารณูปโภค ด้านทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ด้านความมั่นคงและการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ และในส่วนด้านการเกษตร ด้านการศึกษา และด้านการท่องเที่ยวให้ความสำคัญเป็นอันดับที่ 5 ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน และเมื่อใช้เทคนิคการวิเคราะห์ค่าจากคำถามปลายเปิด พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว การศึกษา คุณภาพชีวิต (ดังภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 การให้ความสำคัญกับการพัฒนา

ที่มา: ประมวลผลโดยผู้วิจัย

2. เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ.2566-2585)

เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดสงขลา 20 ปี (พ.ศ.2566-2585) ตามหลักเกณฑ์ที่ ก.น.บ. และ คณะอนุกรรมการวิชาการ กำหนดประกอบด้วย 7 ส่วน ดังนี้ (1) บทนำ (2) ปัจจัยและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะมีผลต่อการพัฒนา (3) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (4) เป้าหมายการพัฒนาจังหวัด (5) ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมาย (6) แผนการดำเนินงานที่สำคัญ/แผนที่นำทาง และ (7) ภาคผนวก (ถ้ามี) โดยมีเนื้อหาโดยสรุปดังนี้

2.1 สถานการณ์การพัฒนาของจังหวัด

จังหวัดสงขลาได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาให้เป็น "ศูนย์กลางเศรษฐกิจภาคใต้ ประชาชนมีคุณภาพ สิ่งแวดล้อมยั่งยืน" โดยมีประเด็นการพัฒนาครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม และความมั่นคง จุดเน้นของการพัฒนาคือการเป็นศูนย์กลางด้านต่างๆ ของภาคใต้ ทั้งด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว การศึกษา และการแพทย์ ควบคู่กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนและการ รักษาสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน

ผลการพัฒนาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่าสงขลาประสบความสำเร็จในการเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของ ภาคใต้ โดยมีขนาดเศรษฐกิจใหญ่ที่สุดในภูมิภาค แม้จะมีอัตราการหดตัวเล็กน้อยในช่วงที่ผ่านมา ด้านคุณภาพ ประชาชน พบว่าผลการศึกษานักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และสามารถลด อัตราผู้ป่วยเบาหวานรายใหม่ได้ตามเป้าหมาย สำหรับด้านสิ่งแวดล้อม พื้นที่ป่าไม้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น แต่การ จัดการขยะมูลฝอยยังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

จังหวัดสงขลามีความจำเป็นต้องผลักดันการพัฒนาใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ เน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เขตเศรษฐกิจพิเศษ ผู้ประกอบการ การเกษตร และการท่องเที่ยว 2) ด้านสังคม มุ่งยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน พัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และเศรษฐกิจฐานราก 3) ด้านสิ่งแวดล้อม เน้นการพัฒนาอย่างยั่งยืน การจัดการของเสีย ปรับปรุงคุณภาพน้ำ และส่งเสริมพลังงานทางเลือก โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

จังหวัดสงขลามีสถานการณ์การพัฒนาที่สำคัญใน 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ สงขลาเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ มีผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดสูงสุดในภาค ขับเคลื่อนโดยภาคอุตสาหกรรม การค้า และการท่องเที่ยว ด้านสังคม จังหวัดกำลังเข้าสู่สังคมสูงวัย ส่งผลให้โครงสร้างประชากรเปลี่ยนแปลง จำเป็นต้องเตรียมพร้อมรับมือด้วยแนวคิด "สังคมผู้สูงอายุคุณภาพ" ด้านสิ่งแวดล้อม แม้การจัดการขยะมูลฝอยชุมชนมีแนวโน้มดีขึ้น แต่ยังคงมีความท้าทายในเรื่องขยะอันตราย คุณภาพน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง และคุณภาพอากาศ ซึ่งต้องได้รับการติดตามและแก้ไขอย่างต่อเนื่องเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.2 ปัจจัยและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่คาดว่าจะส่งผลต่อการพัฒนา

จังหวัดสงขลากำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลายด้านที่ส่งผลต่อการพัฒนา ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจใหม่ ที่มุ่งสู่เศรษฐกิจสร้างสรรค์และดิจิทัล 2) ด้านสุขภาพ ที่มีโอกาสพัฒนาเป็นศูนย์กลางบริการสุขภาพครบวงจร 3) ด้านสังคมและประชากร ที่ต้องรับมือกับสังคมสูงวัยและการพัฒนาเมืองอัจฉริยะ 4) ด้านเทคโนโลยี ที่ต้องส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และ 5) ด้านพลังงานและสิ่งแวดล้อม ที่ต้องมุ่งสู่พลังงานสะอาดและการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยทุกด้านล้วนมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ยกระดับคุณภาพชีวิต และส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของจังหวัด

2.3 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของจังหวัด

จุดแข็ง	จุดอ่อน
สงขลาเป็นเมืองศูนย์กลางของภูมิภาค สงขลาเป็นเมืองศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของภาคใต้เป็นจังหวัดมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายและทันสมัย มีขนาดเศรษฐกิจที่ใหญ่ที่สุดในภาคใต้ เป็นศูนย์กลางทางการบริการสุขภาพ ศูนย์กลางทางการศึกษา ศูนย์กลางทางการบริการภาครัฐ ศูนย์ทางพลังงาน ศูนย์กลางทางการเงิน ศูนย์กลางทางโลจิสติกส์ ความหลากหลายทางวัฒนธรรมสิ่งเหล่านี้เป็นที่ดึงดูดของนักลงทุนและนักท่องเที่ยวมีส่วนช่วยให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนของจังหวัดในอนาคต ทรัพยากร/พื้นที่สีเขียว/แหล่งท่องเที่ยว จังหวัดสงขลาดึงดูดผู้มาเยือนด้วยทรัพยากรธรรมชาติ สถานที่ท่องเที่ยวอันเป็นสัญลักษณ์และอาหารอัตลักษณ์ท้องถิ่น รสเลิศ เป็นที่ตั้งของทะเลสาบที่ใหญ่ที่สุดในประเทศและพื้นที่ชายแดนที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้าถึงได้ผ่านหลายช่องทาง เมืองนี้ยังมีพื้นที่สาธารณะที่กว้างขวางและมีคุณภาพเหมาะสำหรับการพักผ่อนและพักผ่อนหย่อนใจ ภาคการเกษตร นอกจากจังหวัดสงขลามีภาคการเกษตรหลักได้แก่ ยางพารา และการประมงแล้ว สงขลายังมีกิจกรรมการผลิตภาคการเกษตรที่หลากหลายอันนำมาซึ่งโอกาสทางเศรษฐกิจในการขาย	โครงสร้างพื้นฐาน ยังมีปัญหาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้อยู่อาศัยทุกคน แก้ไขปัญหาการคมนาคมขนส่งและการจราจรติดขัด การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี การรับรองความปลอดภัยทางไซเบอร์ และการขยายความครอบคลุมของ WIFI เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการปรับปรุงการเชื่อมต่อและการเข้าถึงทั่วทั้งจังหวัด ระบบโลจิสติกส์ยังต้องการพัฒนาเพิ่มเติม การบริหารจัดการภาครัฐ จังหวัดสงขลายังมีปัญหาในการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนและนโยบายเชิงบูรณาการ การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน ควบคู่ไปกับการจัดระบบงบประมาณที่เพียงพอและการเบิกจ่ายอย่างทันทางที่ การเปิดรับนวัตกรรม เทคโนโลยี และกลยุทธ์การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและทันสมัย สามารถจัดการกับความท้าทายต่างๆ ได้ ความมั่นคงทางปัจจัยการผลิต จังหวัดสงขลาเผชิญกับความท้าทายในด้านความหลากหลายของอุตสาหกรรม การปลูกพืชเชิงเดี่ยว สินค้าเกษตรเป็นสินค้าในขั้นปฐมภูมิและการขาดแคลนแรงงาน ปัญหาการขาดแคลนน้ำและระบบชลประทานในคาบสมุทรสงขลา การส่งเสริมการแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม ลดการผูกขาดการผลิต

จุดแข็ง	จุดอ่อน
ผลผลิต แปรรูป และพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงเกษตร ซึ่งช่วยเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจของจังหวัดเป็นอย่างมาก ด้านสังคม ประวัติศาสตร์ ศิลปะและวัฒนธรรม ศิลปะและวัฒนธรรมที่มีชีวิตชีวาของจังหวัดสงขลาดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยมรดกอันล้ำค่า ภูมิปัญญาอันลึกซึ้ง และแหล่งมรดกโลกที่มีชื่อเสียงภายในเขตเมืองเก่า ความสำคัญทางประวัติศาสตร์และสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ทางจิตวิญญาณทำให้จังหวัดสงขลาเป็นจุดหมายปลายทางที่เหมาะสมสำหรับการสร้างมูลค่าเพิ่มทางการท่องเที่ยว ภาครัฐ จังหวัดสงขลาเป็นนโยบายที่ชัดเจนในการเป็นศูนย์กลางการค้า การลงทุนและท่องเที่ยวเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภูมิภาค โดยเน้นที่พลังงานหมุนเวียน การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และการจัดการปัญหาน้ำในพื้นที่ลุ่มน้ำ ให้ความสำคัญกับการเติบโตอย่างยั่งยืนและการดูแลสิ่งแวดล้อม	ส่งเสริมการถือครองที่ดินอย่างเท่าเทียมกัน และการสืบทอดอาชีพเพื่อส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนได้ สิ่งแวดล้อม/ทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดสงขลายังมีปัญหาเกี่ยวกับระบบการจัดการขยะที่มีประสิทธิภาพ การรักษาความสะอาดคว้นพิษและน้ำเสียจากโรงงานอุตสาหกรรม การปรับปรุงเส้นทางระบายน้ำ การกัดเซาะชายฝั่ง และการบุกรุกแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ สังคม คุณภาพชีวิตของจังหวัดสงขลาไม่ดีพอ เนื่องจากปัญหาต่างๆ เช่น ยาเสพติด การลดลงของจำนวนประชากร แรงงานต่างด้าว ช่องว่างทางการศึกษา ความมั่นคงชายแดน และปัญหาการใช้สื่ออย่างมีความรับผิดชอบ
โอกาส	อุปสรรค
เศรษฐกิจใหม่ เศรษฐกิจแห่งอนาคตมีลักษณะเป็นเศรษฐกิจแบบเน้นคุณค่า มีเป้าหมายสู่การเติบโตอย่างยั่งยืน เป็นโอกาสให้จังหวัดสงขลาพัฒนาแบบมุ่งเน้นไปที่การแปลงเป็นดิจิทัลและเทคโนโลยีขั้นสูงเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตอย่างยั่งยืนด้วยพื้นฐานเศรษฐกิจที่มั่นคง เน้นใช้ Soft Power ให้มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการส่งออกทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยว การสร้างชื่อเสียง การดึงดูดการลงทุน และเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ การท่องเที่ยว พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวในอนาคตจะมีลักษณะเป็น การท่องเที่ยวเชิงหาประสบการณ์และเชิงลึกมากขึ้น ซึ่งได้แรงหนุนจากการรับทราบผ่านสื่อก่อนจะหาประสบการณ์หรือการเรียนรู้จากท้องถิ่นที่แท้จริง จังหวัดสงขลาจำเป็นต้องสร้างปฏิสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ประสบการณ์การเดินทางผ่านความจริงเสมือน และกระตุ้นให้เกิดการท่องเที่ยวในพื้นที่จริง การดูแลสุขภาพ ความใส่ใจในสุขภาพส่งผลให้เกิดความต้องการผลิตภัณฑ์ออร์แกนิก การแพทย์ทางไกลช่วยเพิ่มการเข้าถึงการดูแลสุขภาพ และตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์สมุนไพรและผลิตภัณฑ์ชะลอวัย แนวโน้มสุขภาพเหล่านี้กระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจจังหวัดสงขลา ผ่าน การสร้างนวัตกรรม จิตบริการ และส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สังคม แนวโน้มจะเกิดสังคมสูงวัย ช่องว่างระหว่างวัย รูปแบบการใช้ชีวิตในโลกเสมือนจริงมากขึ้น ทำให้เกิดโอกาสในการพัฒนาจังหวัดสงขลา โดยการขับเคลื่อนความยั่งยืนของเมืองน่าอยู่อัจฉริยะ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การท่องเที่ยวระยะยาว เทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกับทุกประเทศ เป็นโอกาสของจังหวัดสงขลาที่มีความพร้อมในการกำหนดเส้นทางการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพชีวิต และสร้างโอกาสใหม่ๆ ในภาคส่วนต่าง ๆ เพื่ออนาคตมั่นคงและยั่งยืน	เศรษฐกิจใหม่ การเติบโตทางเศรษฐกิจสร้างความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ ความยากจน และภาวะเศรษฐกิจถดถอยทั่วโลก ซึ่งนำไปสู่ความท้าทายด้านการค้าและการลงทุน ความผันผวนทางการเงิน และเงินทุนที่ไม่เพียงพอ นอกจากนี้ สังคมสูงวัย การขาดแคลนแรงงาน ปัญหาแรงงานต่างด้าว และการลงทุนด้านพลังงานทดแทนที่ต่ำ ยังเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาของจังหวัดสงขลา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดความกังวลเกี่ยวกับการเลิกจ้างงาน ความไม่เท่าเทียมกัน การแบ่งแยกทางดิจิทัล ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล และผลกระทบทางจริยธรรม การเมือง/ภาครัฐ/กฎระเบียบ กฎระเบียบที่ไม่มีประสิทธิภาพ ความไม่มั่นคงทางการเมือง การขาดความสอดคล้องของนโยบายงบประมาณสนับสนุนที่จำกัด และกฎหมายประมงชายฝั่งที่เข้มงวดซึ่งส่งผลกระทบต่อการพัฒนาจังหวัดสงขลา สังคม สังคมสูงวัยก่อให้เกิดความท้าทายต่อการรักษาพยาบาลและสวัสดิการสังคม ในขณะที่ช่องว่างระหว่างวัย ปัญหาการขยายตัวของเมือง และปัญหาสังคมจำเป็นต้องมีนโยบายที่ครอบคลุม การอยู่ร่วมกันในสังคม และความร่วมมือระหว่างรุ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ทรัพยากร สิ่งแวดล้อม ภัยธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อพัฒนาเศรษฐกิจผ่านภัยพิบัติทางธรรมชาติ การแย่งชิงทรัพยากร และมลภาวะ ทำให้เกิดความไม่มั่นคงสภาพทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะผลผลิตทางการเกษตร การจัดการกับความท้าทายเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืน การลงทุนด้านเทคโนโลยีสะอาด และความร่วมมือระหว่างประเทศ

2.4 เป้าหมายการพัฒนาจังหวัดระยะ 20 ปี (พ.ศ.2566 – 2585)

“สงขลา ศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน มหานครน่าอยู่ สู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน”

ศูนย์กลางเศรษฐกิจอาเซียน หมายถึง สงขลาเป็นจังหวัดที่มีโครงสร้างพื้นฐาน ระบบโลจิสติกส์และดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการขยายขีดความสามารถพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของโครงสร้างพื้นฐานด้านคมนาคมและระบบโลจิสติกส์ เพื่อยกระดับประสิทธิภาพทางเศรษฐกิจ มุ่งเน้นให้เศรษฐกิจมีการเจริญเติบโตอย่างมีเสถียรภาพ สามารถดึงดูด นักลงทุน นักท่องเที่ยว จากภูมิภาคอาเซียน

มหานครน่าอยู่ หมายถึง จังหวัดสงขลาเป็นเมืองที่มีขนาดใหญ่ ที่มีความเป็นศูนย์กลางในหลายมิติ มีลักษณะเป็นใจกลางเมือง ชานเมือง และเชื่อมโยงกับเมืองรอบๆ ด้วยระบบการคมนาคมขนส่งที่สะดวก มีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพ ด้านการค้า การลงทุน มีพหุวัฒนธรรม และมีการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดี มีความสามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม มีศักยภาพในการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการเมืองให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในทุกมิติ โดยมีองค์ประกอบที่ดี 6 ประการ คือ การบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล การพัฒนาเศรษฐกิจการทำงานร่วมกันทางสังคม ความเท่าเทียมทางสังคม ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต เป็นศูนย์กลางการเชื่อมต่อของภูมิภาค มีความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอัตลักษณ์ท้องถิ่น และสิ่งอำนวยความสะดวกที่สามารถรองรับความต้องการของคนทุกกลุ่ม

การพัฒนาอย่างยั่งยืน หมายถึง สงขลาเป็นเมืองที่มีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมและปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals) หรือ SDGs

2.5 ตัวชี้วัดและค่าเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดระยะ 20 ปี และถ่ายทอดช่วงระยะเวลา 5 ปี

พ.ศ.	2566 – 2570	2571 - 2575	2576 - 2580	2581 - 2585
เป้าหมาย	ศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้ เมืองน่าอยู่	ศูนย์กลางเศรษฐกิจของ IMT-GT เมืองน่าอยู่อัจฉริยะ	ศูนย์กลางเศรษฐกิจของ ASEAN ตอนล่าง มหานครน่าอยู่	ศูนย์กลางเศรษฐกิจของ ASEAN มหานครน่าอยู่อย่างยั่งยืน
ตัวชี้วัดเป้าหมาย	GPP ขยายตัวมากกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศร้อยละ 1 (ข้อมูลปี 2559-2564 GDP เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ 1.19 GPP สงขลา เพิ่มขึ้นเฉลี่ยร้อยละ -0.76)	GPP ขยายตัวมากกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศร้อยละ 1	GPP ขยายตัวมากกว่า ค่าเฉลี่ยของประเทศร้อยละ 1	GPP ขยายตัวมากกว่าค่าเฉลี่ย ของประเทศร้อยละ 1
	HAI เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.25 ต่อปี (ข้อมูลปี	HAI เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.25 ต่อปี	HAI เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.25 ต่อปี	HAI เพิ่มขึ้นร้อยละ 1.25 ต่อปี

พ.ศ.	2566 – 2570	2571 - 2575	2576 - 2580	2581 - 2585
	2558-2564 เพิ่มขึ้น เฉลี่ยร้อยละ 1 ต่อปี)			
	ลำดับเมืองน่าอยู่ เพิ่มขึ้นช่วงละ 1 ลำดับ	ลำดับเมืองน่าอยู่ เพิ่มขึ้นช่วงละ 1 ลำดับ	ลำดับเมืองน่าอยู่ เพิ่มขึ้นช่วงละ 1 ลำดับ	ลำดับเมืองน่าอยู่ เพิ่มขึ้น ช่วงละ 1 ลำดับ

2.6 แผนการดำเนินงานที่สำคัญ/แผนที่นำทาง (Roadmap)

พ.ศ.	2566 – 2570	2571 - 2575	2576 - 2580	2581 - 2585
แผนการพัฒนา โครงสร้าง พื้นฐาน	- พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ระบบ โลจิสติกส์ เชื่อมต่อภายในเมืองและประเทศอื่นๆใน ASEAN - ส่งเสริมให้มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในการจัดการห่วงโซ่คุณค่าแบบบูรณาการ	- ขยายพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ SEZ ระบียงเศรษฐกิจ เชื่อมโยงและนิคมอุตสาหกรรม - เพิ่มประสิทธิภาพของระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยใช้เทคโนโลยีระบบอัจฉริยะ	ยกระดับและขยายโครงสร้างพื้นฐานของจังหวัดสงขลาให้รองรับต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในทุกมิติ	พัฒนาระบบโลจิสติกส์ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืน
แผนการส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพ ผู้ประกอบการ สินค้าเกษตรอัต ลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป	- ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพเกษตรกรในการผลิตและการแปรรูปที่ได้คุณภาพเพื่อสร้างแบรนด์สินค้าและเข้าสู่ตลาดเฉพาะกลุ่ม (niche market) - สนับสนุนการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทั้งด้านเทคโนโลยีการผลิต การแปรรูป และบรรจุ รวมถึงการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา	เพิ่มประสิทธิภาพห่วงโซ่คุณค่าด้วยการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเกษตรกร ผู้แปรรูปผู้จัดจำหน่ายและผู้ค้าปลีก รวมถึงการขยายตลาดทั้งในประเทศและIMT-GT	ส่งเสริมให้มีการกำหนดมาตรฐาน และคุณภาพ ให้เป็นที่ยอมรับในตลาด ASEAN	ส่งเสริมให้มีการพัฒนาที่มุ่งเน้นความยั่งยืน การปรับตัวตามบริบทการเปลี่ยนแปลง เสริมสร้างการมีส่วนร่วมและความเป็นธรรมในผลประโยชน์สำหรับทุกภาคส่วน

พ.ศ.	2566 – 2570	2571 - 2575	2576 - 2580	2581 - 2585
แผนการพัฒนาผู้ประกอบการ SME และ startup เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างระบบนิเวศทางธุรกิจ และนวัตกรรม เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน	ส่งเสริมและสนับสนุนการนำเทคโนโลยีขั้นสูง เพื่อเพิ่มศักยภาพผู้ประกอบการ และโอกาสในการเข้าสู่ตลาด ASEAN	การส่งเสริมการสร้างความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบในระดับอาเซียน การเข้าสู่ตลาดระหว่างประเทศ การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา การเพิ่มมาตรฐานคุณภาพ เพื่อให้ผู้ประกอบการแสดงตัวตนในตลาด	ส่งเสริมการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน สร้างโอกาสในการระดมทุน สนับสนุนผู้ประกอบการ เพื่อสังคม และสนับสนุนความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อขับเคลื่อนผลกระทบเชิงบวกต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม
แผนงานยกระดับการท่องเที่ยวมูลค่าสูง	- ส่งเสริมการสร้างภาพลักษณ์ อัตลักษณ์ ของสถานที่ท่องเที่ยว และศิลปวัฒนธรรม - ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการปรับปรุง พัฒนา และขยายพื้นที่ หรือกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายสอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่	- ส่งเสริมความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคอาเซียน และการรับรองมาตรฐานการท่องเที่ยวระดับสากล - ส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการท่องเที่ยว	- ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างระบบการท่องเที่ยวอัจฉริยะ - ส่งเสริมสนับสนุนการตลาดท่องเที่ยวมูลค่าสูง	ส่งเสริมการอนุรักษ์ และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบบมีส่วนร่วมเพื่อความยั่งยืน
แผนงานยกระดับสงขลาให้เป็นเมืองศูนย์กลางทางการบริการสุขภาพของภูมิภาคอาเซียน	- เพิ่มศักยภาพบุคลากรทางการแพทย์เพื่อให้เป็นเมืองมั่นใจในบริการคุณภาพสูง และความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน - ส่งเสริมให้มีการใช้เกษตรชีวภาพ ภูมิปัญญา ความเชื่อความศรัทธา เพื่อการดูแลและรักษาสุขภาพ	- ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ ทั้งรูปแบบการแพทย์สมัยใหม่และการแพทย์ทางเลือก - ยกระดับสงขลาเป็นศูนย์กลางทางการบริการสุขภาพในเขต ASEAN ตอนล่าง	- ส่งเสริมการรักษาเฉพาะทาง การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ สร้างความร่วมมือและความร่วมมือกับองค์กรด้านสุขภาพระดับภูมิภาค - ลงทุนด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่าให้กับ	เสริมสร้างความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและการวิจัยเพื่อสนับสนุนนวัตกรรมในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ และสุขภาพ

พ.ศ.	2566 – 2570	2571 - 2575	2576 - 2580	2581 - 2585
	- ส่งเสริมการสร้าง ความก้าวหน้าทาง เทคโนโลยีในทาง การแพทย์และสุขภาพ - ยกระดับสงขลาเป็น ศูนย์กลางทางการบริการ สุขภาพในเขต IMT-GT		อุตสาหกรรมทางการแพทย์ และสุขภาพ โดยเน้น นวัตกรรมการรักษาและ เทคโนโลยี ยกระดับสงขลาเป็น ศูนย์กลางทางการ บริการสุขภาพในเขต ASEAN	
แผนยกระดับ ด้านการศึกษา	ยกระดับการศึกษา เป็นศูนย์กลางของภาคใต้	ยกระดับการศึกษา เป็นศูนย์กลาง IMT-GT	ยกระดับการศึกษา เป็น ศูนย์ กลาง ของ ASEAN ตอนล่าง	ยกระดับการศึกษา เป็นศูนย์กลางของ ASEAN
แผนพัฒนา ทรัพยากรธรรม ชาติ และ สิ่งแวดล้อมสู่ ความยั่งยืน	- เพิ่มขีดความสามารถ ของทุกภาคส่วนในการ รับรู้และรับมือกับภัยพิบัติ ทางธรรมชาติและการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ - ส่งเสริมการปรับตัวให้ มีการเข้าสู่ระบบ เศรษฐกิจสีเขียว	ยกระดับการใช้ เทคโนโลยีในการบริหาร จัดการภัยพิบัติทาง ธรรมชาติ และการ เปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ	- ส่งเสริมให้มีการ ดำเนินธุรกิจและใช้ชีวิต ที่ เป็น มิตร ต่อ สิ่งแวดล้อม - ส่งเสริมการเติบโต ของเศรษฐกิจสีเขียว	เสริมสร้างมิติ ทาง สังคมของความยั่งยืนโดย การส่งเสริมการเข้าถึง ทรัพยากรและโอกาสอย่าง เท่าเทียมกัน
แผนพัฒนาเมือง น่ายุ่จรรย์	- พัฒนาเมืองเพื่อ รองรับการเป็นเจ้าภาพ ร่วม SEA games ในปี 2568 และ พัฒนา กิจกรรม/ธุรกิจต่อยอด - เสริมสร้างแนวทางการบริหารจัดการเมืองให้ เกิดความน่าอยู่ แบบมี ส่วนร่วมทุกภาคส่วน - ส่งเสริมสนับสนุนการ ใช้ ประโยชน์ จาก	ยกระดับและขยาย การใช้ประโยชน์จาก เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น AI, บล็อกเชน และ การวิเคราะห์ข้อมูล ขนาดใหญ่ เพื่อเป็น เมืองน่ายุ่จรรย์	ส่งเสริมโครงสร้าง พื้นฐานสีเขียว การ อนุรักษ์ ความ หลากหลายทางชีวภาพ และการฟื้นฟูระบบ นิเวศ	ปรับปรุงโครงสร้าง พื้นฐานและเทคโนโลยี เมืองจรรย์แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และ ยั่งยืน

พ.ศ.	2566 – 2570	2571 - 2575	2576 - 2580	2581 - 2585
	เทคโนโลยีที่เกิดขึ้นใหม่ เช่น AI, บล็อกเชน และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ เพื่อเป็นเมืองอัจฉริยะ			

โครงการที่จำเป็นต้องผลักดันแผนการดำเนินงานสำคัญ

- โครงการพัฒนาเชื่อมโยงเครือข่ายพื้นฐานระบบโลจิสติกส์ เพื่อสนับสนุนการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว เพื่อเชื่อมโยงภูมิภาคอาเซียน
- โครงการพัฒนาสินค้าเกษตรอัตลักษณ์พื้นถิ่น เกษตรปลอดภัย เกษตรชีวภาพ เกษตรแปรรูป เป็นสินค้ามูลค่าสูง
- โครงการพัฒนาผู้ประกอบการ SME และ Start Up เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันสู่อาเซียน
- โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ Health and Wellness Medical Hub สู่ภูมิภาคอาเซียน
- โครงการพัฒนาด้านชายแดน เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการค้า การลงทุน สู่ภูมิภาคอาเซียน
- โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม
- โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการพื้นที่ให้เป็นเมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน
- โครงการส่งเสริมการพัฒนาสินค้า บริการ เพื่อดึงดูดการท่องเที่ยวมูลค่าสูง
- โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัย เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน
- โครงการส่งเสริม พื้นฟู อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อดึงดูดโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อความยั่งยืน

การอภิปรายผล

จากกระบวนการการจัดทำเป้าหมายพัฒนาจังหวัด 20 ปี ได้ถูกกำหนดไว้แล้วตาม พรฎ. ประกอบกับการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่กระบวนการที่ไม่แตกต่างกัน ดังนั้นกระบวนการของการจัดทำเป้าหมายพัฒนาจังหวัด 20 ปี ครั้งนี้จึงสอดคล้องกับหลักวิชาการและกฎเกณฑ์ใน พรฎ. ทุกประการ สำหรับผลวิจัยด้วยคณะผู้วิจัยได้เขียนผลการศึกษิตตามข้อกำหนดเกี่ยวเนื้อหาของเป้าหมายการพัฒนาจังหวัด 20 ปี ของคณะอนุกรรมการนโยบายการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ ด้านวิชาการ กฎหมาย และการบูรณาการแผนงานโครงการ (อ.ก.น.บ. วิชาการ) ทำให้ผลการศึกษิตครั้งนี้เป็นไปตามข้อกำหนดดังกล่าว ในส่วนของแนวทางการพัฒนาหรืองานในอดีตใช้คำว่า “ยุทธศาสตร์” นั้น ในครั้งนี้ใช้คำว่า “แผนการดำเนินงานที่สำคัญ”

แทน ซึ่งมีความหมายในลักษณะเดียวกัน แต่แผนการดำเนินงานที่สำคัญของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความแตกต่างกับยุทธศาสตร์ผลงานในอดีตเกือบทั้งหมด เนื่องจาก ประเด็นการพัฒนาต่าง ๆ ในครั้งนี้ค่อนข้างจะกว้างและหลากหลายกว่าเนื่องจากระยะเวลาในการพัฒนายาวนานกว่านั่นเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ จากการศึกษาพบว่า ข้อคิดเห็นของภาคส่วนที่เข้าร่วมต่าง ๆ ยังมองภาพอนาคตได้ไม่ชัดเจนเท่าที่ควร ยังยึดติดกับการจัดทำแผนพัฒนาระยะ 5 ปี ดังนั้นในการจัดทำครั้งต่อไป หรือการทบทวนแผน สำนักงานจังหวัดสงขลาควรให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการมองภาพอนาคตมาช่วยในการให้ที่ประชุมเห็นภาพอนาคตมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีข้อจำกัดที่สำคัญเรื่องกลุ่มผู้เข้ามาแสดงความคิดเห็น ซึ่งคณะผู้วิจัยพบว่าไม่มีกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากเป้าหมายการพัฒนาค้นคว้าครั้งนี้ค่อนข้างมาก ดังนั้นในการศึกษาค้นคว้าต่อไปควรมีการกำหนดสัดส่วนของคนกลุ่มนี้ให้ชัดเจน

เอกสารอ้างอิง

- กัมลาศ เยาวะนิจ, ฤศศักดิ์ กัลยามิตร, เอก ศรีเชลียง, ดร.ณัฏฐ์ ต๊ะติยะลาภะ และไพฑัสน์ มาลา. (2561). การกำหนดยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวภายใต้ความร่วมมือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. *วารสารวิจัยและพัฒนายุทธศาสตร์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 13(1), 22-33.
- จังหวัดสงขลา. (2565). *แผนพัฒนาจังหวัดสงขลา พ.ศ.2566-2570 (ฉบับทบทวน พ.ศ.2567)*. สงขลา: สำนักงานจังหวัดสงขลา.
- จุฑา เทียนไทย และพัชรา พัทธราวิช. (2562). การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ด้วยเทคนิคการมองอนาคต. *วารสารนักบริหาร*, 39(1), 3-15.
- ธนพันธ์ โล่ประกอบทรัพย์, ชัญญาพัชญ์ เงินดี, และณัฐพร เทพพิทักษ์. (2564). การพัฒนาเชิงพื้นที่แบบองค์รวม: แนวทางสู่ความยั่งยืน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 14(3), 1-20.
- ประภาส ไชยมี. (2559). ยุทธศาสตร์การบริหารในสถานศึกษาพอเพียงที่มีประสิทธิผล. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 8(2), 168-182.
- ปิยะลักษณ์ พุทธวงศ์, กาญจนา สุระและวรัทยา แจ่มกระจ่าง. (2565). การวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดเชียงใหม่. *วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน*, 15(1), 112-128.
- พิรธ บุนยรัตพันธุ์. (2566). *การจัดทำเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดยี่สิบปี*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารงานเชิงพื้นที่แบบบูรณาการ พ.ศ. 2565*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2566, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/A/052/T_0001.PDF

- วรรณาศิลปอาษา, สมบัติ กุสุมาวลี, และจิรประภา อัครบวร. (2563). การวิเคราะห์ศักยภาพเชิงพื้นที่เพื่อการพัฒนาจังหวัด: กรณีศึกษาจังหวัดสมุทรสงคราม. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, 18(1), 5-26.
- วิชชุดา มาชู, ปกรณ์ ลิ้มโยธินและจุฑามณี ตระกูลมุกดา. (2563). การพัฒนายุทธศาสตร์จังหวัดแบบมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาจังหวัดสงขลา. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 30, 16-31.
- วิชยานนท์ สุทธิโส. (2563). ยุทธศาสตร์การพัฒนาเขตการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน กรณีศึกษาเขตการค้าชายแดน อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว. *วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร*, 11(2), 152-160.
- วิรงรอง แก้วสมบูรณ์และคณะ. (2561). การจัดทำแผนยุทธศาสตร์เตรียมความพร้อมป้องกันและแก้ไขปัญหาโรคติดต่ออุบัติใหม่แห่งชาติ (พ.ศ.2560-2564). *วารสารควบคุมโรค*, 44(1), 50-62.
- สมบูรณ์ โอฟารกิจเจริญ. (2559). แผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำจังหวัดหนองบัวลำภู. *สารอาศรมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์*, 16(2), 139-174.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)*. สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2566, จาก https://www.nesdc.go.th/download/document/Abridged_Plan13.pdf
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2556). *การจัดทำเป้าหมายจังหวัด 20 ปี เพื่อขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุดารัตน์ มานะ, พงษ์เทพ จันทสุวรรณและจำเนียร ราชแพทยาคม. (2564). การประยุกต์ใช้เทคนิค Scenario Planning ในการวางแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดภูเก็ต. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 19(1), 77-90.
- สุเมธ แก่นมณี, ธนะจักร เอ็นบำรุง, และศุภวัฒนากร วงศ์ธนสุ. (2564). แนวคิดการพัฒนาเชิงพื้นที่แบบองค์รวมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 14(1), 1-18.
- เสมอ แสงสนธิ์, สุนทรี ดวงทิพย์ และ ปาจริย์ ผลประเสริฐ. (2559). ยุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในเยาวชน โดยชุมชนในจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 22(1), 107-118.